

POSTANOWIENIE

Dnia 8 listopada 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Pietrzykowski (przewodniczący,
sprawozdawca)
SSN Zbigniew Strus
SSN Hubert Wrzeszcz

Protokolant Bożena Kowalska

w sprawie z powództwa W. P. i Wi. P.
przeciwko B. P.
o zapłatę,
na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 8 listopada 2007 r.,
na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego
przez Sąd Okręgowy w Z.
postanowieniem z dnia 10 maja 2007 r.,

"Czy osoba trzecia w rozumieniu przepisu art. 531 § 2 k.c. ponosi odpowiedzialność - jeżeli tak, to na jakiej podstawie prawnej - jeżeli rozporządziła uzyskaną korzyścią na rzecz innej osoby, która działała w dobrej wierze (tj. nie wiedziała o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną) lub rozporządzenie było odpłatne?"

odmawia podjęcia uchwały.

Uzasadnienie

Przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne powstało przy rozpoznawaniu przez Sąd Okręgowy w Z. apelacji pozwanego B. P. od wyroku Sądu Rejonowego w Z. z dnia 23 stycznia 2007 r., zasądającego od pozwanego na rzecz powodów Wi. P. i W. P. kwotę 14.202,61 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 29 czerwca 2006 r. oraz oddalającego powództwo w pozostałej części.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 21 stycznia 1998 r. Pierwszy Komercyjny Bank S.A. Oddział w Z. zawarł z Wi. P. umowę kredytu na kwotę 200.000 zł. W aneksie do tej umowy przewidziano, iż zabezpieczeniem stanie się weksel *in blanco* wystawiony przez kredytobiorcę z awalem B. P. (małżonki Wi. P.) oraz W. P. i jego małżonki Wi. P. Kredytobiorca nie spłacił kredytu. Natomiast Wi. i W. P. zawarli z Bankiem ugodę, zobowiązując się spłacić (jako poręczyciele) kwotę 67.400 zł zgodnie z ustalonym harmonogramem. Sukcesywnie dokonywali spłat na rzecz Banku i wytaczali zarazem powództwa przeciwko Wi. P. o zwrot spłaconych kwot. Na podstawie tytułu uzyskanego w sprawie [...] podjęli próbę wyegzekwowania kwoty 15.500 zł. W wyniku postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez komornika powodowie otrzymali jedynie kwotę 1.297,39 zł. Powodowie wystąpili następnie ze skargą pauliańską dotyczącą umów sprzedaży ruchomości zawartych przez Wi. i B. P. z ich synem B. P. Wyrokiem z dnia 6 lipca 2005 r., Sąd Apelacyjny zmienił częściowo wyrok Sądu Okręgowego w L. z dnia 31 grudnia 2004 r., uznając za bezskuteczne wobec powodów - w zakresie kwoty 22.837,10 zł obejmującej także kwotę 15.500 zł - wspomniane umowy sprzedaży ruchomości. Jednakże pozwany B. P. zbył rzeczony ruchomości odbiorcom detalicznym. W konsekwencji prowadzone przeciwko niemu postępowanie egzekucyjne zostało umorzone. Powodowie w związku z tym wystąpili dnia 5 października 2006 r. z pozwem przeciwko B. P. m.in. o zasądzenie kwoty 15.500 zł wraz z ustawowymi odsetkami. W uzasadnieniu pozwu wskazali, iż pozwany, dokonując sprzedaży ruchomości stanowiących przedmiot czynności uznanych

za bezskuteczne w stosunku do powodów, na rzecz odbiorców detalicznych, uzyskał korzyść majątkową bez jakiegokolwiek podstawy prawnej.

Sąd Rejonowy w uzasadnieniu wyroku z dnia 23 stycznia 2007 r. podkreślił, że podstawą roszczenia jest art. 415 k.c., bowiem w sytuacji, gdy pozwany zbywał leki będące przedmiotem czynności prawnych, dokonanych z rodzicami i objętych powództwem pauliańskim, wiedząc o toczącym się przeciwko niemu procesie, powinien odpowiadać z tytułu czynu niedozwolonego w związku z uniemożliwieniem powodom prowadzenia skutecznej egzekucji. Sąd Rejonowy wskazał ponadto, z powołaniem na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2004 r., V CK 272/03, iż drugą podstawą roszczenia, której przesłanki również zostały spełnione, jest bezpodstawne wzbogacenie.

Przy rozpoznawaniu apelacji Sąd Okręgowy powziął wątpliwość wyrażoną w zagadnieniu prawnym przedstawionym do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu. W uzasadnieniu postanowienia wskazał, że w doktrynie reprezentowane są dwa stanowiska w kwestii podstawy prawnej analizowanego roszczenia: czyn niedozwolony i bezpodstawne wzbogacenie. Sąd Okręgowy w Z. opowiedział się za podstawą deliktową odpowiedzialności, wskazując, że przeciwko zastosowaniu przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu przemawia przede wszystkim okoliczność, iż nie można przyjąć wzbogacenia osoby trzeciej względem wierzyciela, ponieważ brak jest tożsamości podmiotów i bezpośredniego transferu korzyści z majątku wierzyciela do majątku osoby trzeciej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie Sądu Najwyższego jest utrwalone stanowisko, zgodnie z którym zagadnienie prawne, przedstawiane Sądowi Najwyższemu na podstawie art. 390 k.p.c., musi mieć związek z rozstrzygnięciem przez sąd drugiej instancji rozpoznawanej sprawy, a nie służyć jedynie celom teoretycznym. W postanowieniu z dnia 13 maja 1999 r., III CZP 8/99, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że można odmówić podjęcia uchwały w sprawie przedstawionej w trybie art. 390 § 1 k.p.c., jeżeli nie zachodzi potrzeba wyjaśnienia wątpliwości. Musi być to przy tym wątpliwość „poważna”, a na sądzie drugiej instancji spoczywa obowiązek szczegółowego uzasadnienia, na czym polegają jego wątpliwości i dlaczego uważa

je za poważne, oraz wykazania, że stwierdzone przezeń poważne wątpliwości prawne pozostają w związku przyczynowym z rozstrzygnięciem sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2005 r., III CZP 102/05; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2006 r., III CZP 84/06). Z uzasadnienia postanowienia o przedstawieniu zagadnienia prawnego wynika, że Sąd Okręgowy w Z. nie ma jakichkolwiek wątpliwości, czy osoba trzecia w rozumieniu art. 531 § 2 k.c., która odpłatnie rozporządziła korzyścią na rzecz innej osoby, powinna ponosić odpowiedzialność cywilną. Sąd Okręgowy ma jedynie wątpliwość, jaka powinna być podstawa prawna takiej odpowiedzialności: przepisy o odpowiedzialności deliktowej czy też o bezpodstawnym wzbogaceniu. Podkreślić należy, iż Sąd Rejonowy ustalił w wyroku z dnia 23 stycznia 2007 r. zasadność roszczenia w takiej samej wysokości zarówno w wypadku przyjęcia jako podstawy prawnej przepisów o odpowiedzialności deliktowej (art. 415 k.c.), jak i przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu (art. 405 i nast. k.c.). Sąd Okręgowy wyraźnie aprobejuje uzasadnienie Sądu Rejonowego w zakresie deliktowej podstawy roszczenia, wskazując zarazem, że zastosowanie przepisów o odpowiedzialności z tytułu czynu niedozwolonego wyprzedza odpowiedzialność z bezpodstawnego wzbogacenia. Należy w tej sytuacji przyjąć, że nie ma związku przyczynowego pomiędzy podjęciem uchwały przez Sąd Najwyższy przesądzającej podstawę prawną odpowiedzialności a rozstrzygnięciem Sądu Okręgowego. Przede wszystkim jednak Sąd Okręgowy w treści postanowienia zależności tej nie wykazał, do czego był zobligowany. Należy ponadto przyjąć, że Sąd Okręgowy w przedstawionym zagadnieniu prawnym zmierzał do ustalenia, czy w rozważanym zakresie roszczenie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia ma jedynie charakter subsydiarny wobec deliktu. O ile takie pytanie byłoby zasadne w wypadku roszczenia windykacyjnego lub regulacji szczególnych, o tyle w wypadku roszczeń odszkodowawczych, wobec jednoznacznego brzmienia art. 414 k.c., ujęcie zagadnienia prawnego jest niezrozumiałe i przesądza o odmowie podjęcia uchwały przez Sąd Najwyższy, wobec braku wymaganej przesłanki „poważnych wątpliwości”.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji postanowienia.

